

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Аудит та аналіз фінансових результатів діяльності виробничого підприємства»

здобувача вищої освіти II курсу, групи ОМА-24-1,

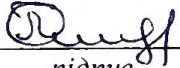
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

підпис

Мороза Івана Дмитровича

Науковий керівник:

підпис

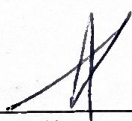
Панасюк Ольга Вікторівна
кандидат економічних наук, доцент

Керівник освітньо-професійної програми:

підпис

Рабчук Оксана Григорівна
кандидат економічних наук, доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри
протокол від « 19 » січня 2026 р. № 13.

підпис

Лісовий Андрій Васильович
доктор економічних наук, професор

Ірпінь – 2026

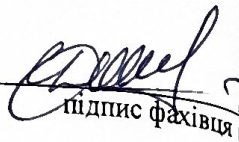
Регистрація №

10

номер

19.01.2026

дата

підпис фахівця

Результат
перевірки

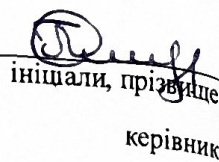
до захисту

до захисту, на

доопрацювання

19.01.26

дата

ініціали, прізвище
керівник

Результат захисту

92/А/5

оцінка

04.02.2026

дата захисту

підпис фахівця

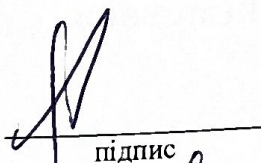
Голова комісії

підпис

Лавренко І.М.

ініціали, прізвище

Члени комісії

підпис

підпис

підпис

Лісовий А.В.

ініціали, прізвище

Савченко А.М.

ініціали, прізвище

Танасюк О.В.

ініціали, прізвище

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	28		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	9		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	9		
4. Рецензент	від 0 до 5			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	46		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	6		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	46		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	92		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
92	A	5	04.02	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

«Аудит та аналіз фінансових результатів діяльності виробничого підприємства»

Мета роботи полягає в комплексному дослідженні фінансових результатів підприємства шляхом поєднання методів аналізу та аудиту, виявленні основних тенденцій їх зміни та обґрунтуванні практичних напрямів підвищення ефективності їх формування і використання.

Завданнями роботи є узагальнити теоретичні підходи до сутності та формування фінансових результатів; охарактеризувати методи аудиту та аналізу фінансових результатів; визначити особливості діяльності підприємства; провести аудит та аналітичну оцінку фінансових результатів за 2022–2024 роки; виявити проблеми та резерви підвищення ефективності; обґрунтувати практичні напрями покращення фінансових результатів та оцінити їх прогнозований ефект.

Предметом дослідження є фінансові результати підприємства, їх формування, відображення у фінансовій звітності, а також система аналітичних та аудиторських процедур, що застосовуються для їх оцінки.

Об'єктом дослідження виступає діяльність ПрАТ «Оболонь», одного з провідних виробників пиво-безалкогольної продукції в Україні.

Базою дослідження виступає діяльність реального підприємства – ПрАТ «Оболонь», фінансова звітність якого використовується для практичного аудиту та аналізу динаміки доходів, витрат, прибутку та показників рентабельності.

За результатами дослідження сформульовані обґрунтовані висновки щодо теоретичних і практичних аспектів аудиту та аналізу фінансових результатів, підтверджена достовірність звітності, визначені ключові тенденції прибутковості підприємства та розроблені рекомендації щодо оптимізації витрат, удосконалення збутової політики і посилення внутрішнього контролю. Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності підприємств для вдосконалення управління доходами та витратами, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та забезпечення стабільного фінансового розвитку, а також у навчальному процесі при викладанні дисциплін з аудиту та фінансового аналізу.

Кваліфікаційна робота містить 51 сторінки, 8 таблиць, список використаних джерел з 52 найменувань.

Ключові слова: фінансові результати, аудит, фінансовий аналіз, прибуток, рентабельність, доходи, витрати, собівартість, ПрАТ «Оболонь», внутрішній контроль, ефективність діяльності.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2025 рік. Рік захисту роботи: 2026 рік.

ANNOTATION

«AUDIT AND ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS OF A MANUFACTURING ENTERPRISE»

the theme of the final qualification (diploma) work

The purpose of the work is a comprehensive study of the enterprise's financial results by combining analysis and audit methods, identifying the main trends in their changes, and substantiating practical directions for improving the efficiency of their formation and use.

The tasks of the work are to generalize theoretical approaches to the essence and formation of financial results; to characterize methods of audit and analysis of financial results; to determine the features of the enterprise's activity; to conduct an audit and analytical assessment of financial results for 2022–2024; to identify problems and reserves for increasing efficiency; to substantiate practical directions for improving financial results and evaluate their projected effect.

The subject of the research is the financial results of the enterprise, their formation, reflection in financial reporting, as well as the system of analytical and audit procedures used for their assessment.

The object of the research is the activity of PrJSC "Obolon", one of the leading manufacturers of beer and non-alcoholic products in Ukraine.

The basis of the research is the activity of a real enterprise – PrJSC "Obolon", whose financial reporting is used for practical audit and analysis of the dynamics of income, expenses, profit, and profitability indicators.

Based on the results of the research, substantiated conclusions regarding the theoretical and practical aspects of the audit and analysis of financial results are formulated, the reliability of the reporting is confirmed, key trends in the enterprise's profitability are determined, and recommendations for optimizing costs, improving sales policy, and strengthening internal control are developed.

The obtained results can be used in the practical activity of enterprises to improve the management of income and expenses, increase the efficiency of managerial decision-making and ensure stable financial development, as well as in the educational process when teaching disciplines on audit and financial analysis.

The qualification work contains 51 pages, 8 tables, a list of references with 52 titles.

Key words: financial results, audit, financial analysis, profit, profitability, income, expenses, cost, PrJSC "Obolon", internal control, activity efficiency.

Year of completion of the qualification work: 2025. Year of defense of the work: 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансові результати підприємства: сутність, класифікації, підходи до вимірювання

1.2. Методи аналізу та аудиту фінансових результатів підприємства

1.3. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь»

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Аудит фінансових результатів діяльності ПрАТ «Оболонь»

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Оболонь»

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Ефективність функціонування виробничих підприємств значною мірою визначається здатністю формувати стабільні фінансові результати та раціонально їх використовувати. У сучасних умовах конкуренції, коливання собівартості ресурсів, змін податкового середовища та високих вимог до прозорості звітності важливими стають систематичний аналіз і незалежний аудит показників прибутковості. Саме фінансовий результат відображає комплексний вплив виробничої, збутової, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, тому його оцінювання є ключовою передумовою ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Актуальність теми роботи зумовлена зростанням потреби підприємств у підвищенні ефективності управління доходами та витратами, забезпеченні фінансової стійкості й визначенні внутрішніх резервів зростання прибутковості. Для виробничих компаній особливого значення набуває контроль за рівнем собівартості, оптимізація операційних витрат, підтримання конкурентоспроможності продукції та формування достатнього грошового потоку для розвитку. У цих умовах аудит і аналіз фінансових результатів виконують подвійну функцію: забезпечують користувачів достовірною інформацією та слугують інструментом пошуку шляхів для підвищення ефективності діяльності.

Об'єктом дослідження є діяльність ПрАТ «Оболонь», одного з провідних виробників пивобезалкогольної продукції в Україні. Предметом дослідження виступають фінансові результати підприємства, їх формування, відображення у фінансовій звітності, а також система аналітичних та аудиторських процедур, що застосовуються для їх оцінки.

Метою роботи є комплексне дослідження фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» шляхом поєднання методів аналізу та аудиту, виявлення основних тенденцій і факторів їх зміни та обґрунтування практичних напрямів підвищення ефективності їх формування і використання.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- узагальнити теоретичні підходи до сутності та формування фінансових результатів;
- охарактеризувати методи аудиту та аналізу фінансових результатів підприємства;
- визначити особливості діяльності ПрАТ «Оболонь» як об'єкта дослідження;
- провести аудит та аналітичну оцінку фінансових результатів підприємства за 2022–2024 роки;
- виявити проблеми та резерви підвищення ефективності формування і використання фінансових результатів;
- обґрунтувати практичні напрями покращення фінансових результатів та оцінити їх прогнозований ефект.

Методологічну основу дослідження становлять положення національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й аудиту, економічна література з питань фінансового аналізу та фінансового менеджменту, офіційна фінансова звітність ПрАТ «Оболонь», аналітичні матеріали та нормативні документи, що регламентують порядок формування фінансових результатів і проведення аудиту. Інформаційною базою виступають форми фінансової звітності підприємства за 2022–2024 роки, примітки до звітності, регістри бухгалтерського обліку та офіційні джерела даних, що відповідають вимогам методичних рекомендацій щодо виконання кваліфікаційних робіт

Наукова новизна роботи полягає в поєднанні аудиторського підходу до оцінювання достовірності даних із поглибленим аналітичним дослідженням фінансових результатів підприємства та обґрунтуванні комплексу практичних заходів, спрямованих на підвищення прибутковості й фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь». Практичне значення роботи полягає у можливості використання сформованих рекомендацій для вдосконалення управління доходами, витратами та прибутком підприємства, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та забезпечення стабільного фінансового розвитку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансові результати підприємства: сутність, класифікації, підходи до вимірювання

Фінансові результати є центральним підсумковим індикатором ефективності підприємства, адже концентрують наслідки рішень щодо технології, асортименту, цінової політики, структури витрат і фінансування. Для виробничого підприємства вони відображають здатність операційного циклу перетворювати ресурси на дохід із належною маржею, підтримувати відтворення основних засобів і виконувати зобов'язання перед стейкхолдерами [3; 10; 27; 44]. В умовах конкуренції, цінової волатильності сировини та енергоносіїв і логістичних обмежень оцінювання фінансових результатів стає підставою для тактичних коригувань (оптимізація собівартості, ціноутворення, управління запасами) і для стратегічних рішень щодо модернізації, інвестицій та дивідендної політики [3; 10; 27]. Нормативні засади формування показників визначаються національними стандартами обліку і подання звітності, а також МСФЗ, тоді як аудит забезпечує достатність і достовірність відображення цих показників для зовнішніх користувачів згідно з МСА та методичними матеріалами національного регулятора сфери аудиту [28; 31; 25; 24; 2]. Метою цього розділу є формування теоретико-методичного підґрунтя для подальшого аналізу та аудиту фінансових результатів на матеріалах ПрАТ «Оболонь»: уточнюється понятійний апарат, систематизуються класифікації, узагальнюються вимоги до визнання і вимірювання та відбираються індикатори, які буде застосовано далі.

Дохід у фінансовому обліку трактується як збільшення економічних вигід через надходження активів або зменшення зобов'язань, що веде до зростання власного капіталу, не пов'язаного з внесками власників; у виробничому

контексті дохід включає виручку від реалізації готової продукції та інші операційні й фінансові доходи [28; 25; 19; 31]. Витрати - це зменшення економічних вигід унаслідок вибуття активів або виникнення зобов'язань; для коректного аналізу на підприємстві обов'язково відмежовують виробничу собівартість реалізованої продукції від витрат періоду (адміністративних і збутових), оскільки саме така диференціація формує ланцюжок рівнів прибутку [28; 44; 46]. Прибуток визначається як позитивна різниця між доходами та витратами звітного періоду; у звітності виділяють валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток до оподаткування і чистий прибуток після оподаткування; збиток є протилежним результатом [31; 17; 27]. Рентабельність - відносна оцінка прибутковості, що показує ефективність використання ресурсів або капіталу; для міжфірмового порівняння застосовують маржу чистого прибутку, рентабельність активів (ROA) і рентабельність власного капіталу (ROE), а для виробничих компаній додатково аналізують валову та операційну маржі [3; 27; 16; 42].

У наукових підходах простежується відмінність акцентів. Бухгалтерський підхід фокусується на правилах визнання, оцінки та представлення у звітності за національними положеннями (стандартами) та МСФЗ [28; 31; 25; 19]. Економічний підхід інтерпретує фінансовий результат через призму створення вартості для власника, альтернативних витрат і ризику [3; 27]. Підхід фінансового менеджменту пов'язує прибутковість з грошовими потоками та вартістю капіталу [3; 27]. Для аудиту визначальною є перевірка тверджень управлінського персоналу щодо повноти, існування, точності, оцінки і подання показників, що закріплено у вимогах МСА та супровідних роз'ясненнях [24; 2].

З огляду на термінологічні розбіжності доцільно подати морфологічний аналіз ключових категорій. У національній практиці терміни «дохід» і «виручка» інколи ототожнюють, однак за стандартами виручка є частиною доходу від основної діяльності, тоді як дохід охоплює також інші операційні та фінансові складові; для уникнення помилок у порівняльному аналізі варто чітко фіксувати джерело формування доходу [31]. Прибуток подається на різних рівнях

агрегування (валовий, операційний, до оподаткування, чистий), і кожний рівень чутливий до різних управлінських параметрів, тож порівняльні висновки слід робити на узгодженому рівні [31; 17]. Рентабельність доцільно розкласти на систему маржинальних показників, що допомагає локалізувати вузькі місця в технологічному ланцюгу і підвищувати ефективність через керовані драйвери [27; 16; 44].

Класифікація фінансових результатів у звітності ґрунтується на поділі за видами діяльності та рівнями агрегування показників.

За видами діяльності виокремлюють результати від основної операційної діяльності, інвестиційної та фінансової; таке групування дозволяє відмежувати ефект виробничо-збутових рішень від наслідків інвестиційних угод чи структури позикового капіталу [31; 25].

За рівнями агрегування послідовно формуються валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток до оподаткування та чистий прибуток. Кожен рівень має власні драйвери зміни: валова маржа залежить від собівартості реалізованої продукції, операційна маржа - від адміністративних і збутових витрат, фінансовий результат до оподаткування - від структури запозичень і фінансових доходів/витрат, чистий прибуток - від податкового середовища та податкових різниць [31; 32; 44].

Схематизований поділ доцільно показати на рисунку, де вузли відповідають рівням узагальнення та видам діяльності з прив'язкою до відповідних рядків форми № 2 (рис. 1.1; джерела: [31; 25]).

Вимірювання фінансових результатів спирається на правила визнання та оцінки, установлені концептуальною основою та стандартами. На рівні національних положень визначаються загальні вимоги до структури звітності, елементів і якісних характеристик інформації [28], тоді як МСФЗ деталізують принципи визнання доходів і витрат, підходи до оцінки та подання у звіті про фінансові результати з урахуванням сутності господарських операцій і пріоритету змісту над формою [25; 19].

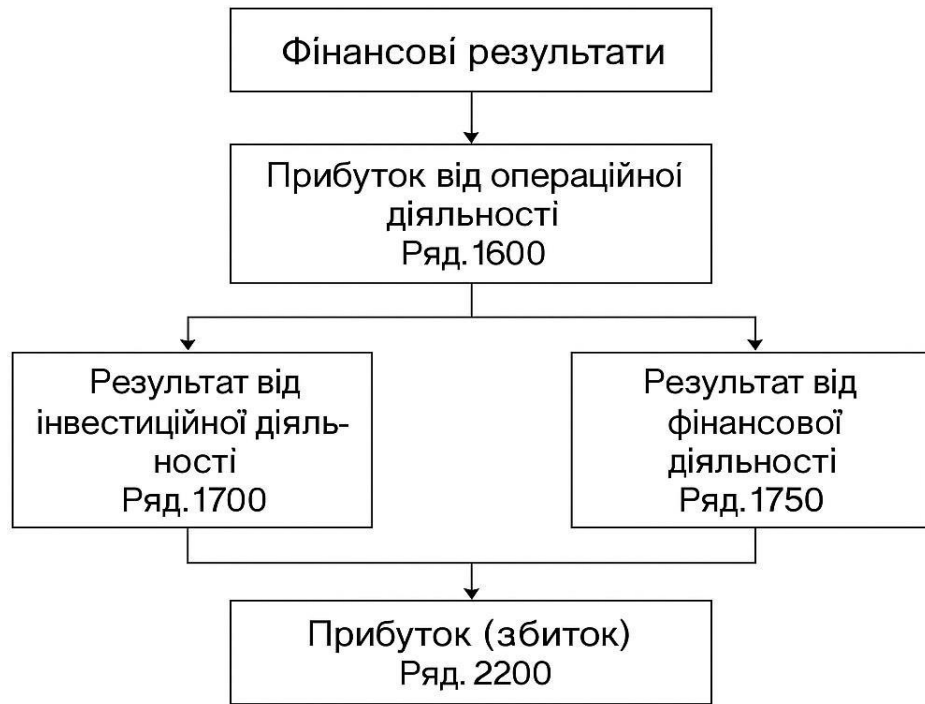

Рис.1.1.Класифікація фінансових результатів у звіті про фінансові результати

Для забезпечення порівнянності показників у подальших розділах роботи використовуватиметься набір відносних індикаторів, що нівелюють масштаб підприємства: маржа чистого прибутку, рентабельність активів і рентабельність власного капіталу; їхній вибір відповідає практиці фінансового аналізу й дозволяє коректно зіставляти динаміку за роками незалежно від інфляційних впливів [3; 27; 40]. Узагальнення визначень і формул розрахунку для ключових показників буде подано у таблиці з чітким посиланням на джерела стандартів та навчальних видань, щоб забезпечити єдину термінологічну базу для всієї роботи (табл. 1.1).

Оскільки подальший аналіз здійснюватиметься на матеріалах ПрАТ «Оболонь», у розділі 2 ці підходи будуть застосовані до офіційних форм № 1 і № 2 та приміток за 2022–2024 роки, з використанням узгоджених рівнів порівняння та зазначених відносних показників, що дасть змогу послідовно виявити структурні чинники змін результатів і підтвердити висновки через аудиторські звіти [37; 38; 33; 35; 24].

Таблиця 1.1

Категорії та вимірники фінансових результатів

Показник	Визначення (П(С)БО / МСФЗ)	Формула розрахунку	Економічний зміст	Управлінські важелі	Рядки форми № 2
Дохід	Збільшення економічних вигід через надходження активів або зменшення зобов'язань (не пов'язане з внесками власників) [28; 25]	Σ надходжень від реалізації та ін. доходів	Узагальнює створену вартість за період	Цінова політика, обсяги продажів, портфель клієнтів	Рядки, пов'язані з доходом (виручкою)
Виручка від реалізації	Компонент доходу від основної діяльності (реалізація продукції/товарів/послуг) [31; 25]	Виручка = Ціна $\times$ Кількість – знижки/повернення	Відображає грошові надходження від основних операцій	Ціноутворення, знижки, збутова політика, контрактні умови	Дохід (виручка) від реалізації
Валовий прибуток	Різниця між виручкою та собівартістю реалізованої продукції [31]	Валовий прибуток = Виручка – Собівартість реалізації	Показує ефект виробничої ефективності та структури собівартості	Норми витрат, продуктивність, ціна сировини, технології	Валовий прибуток/збиток
Прибуток від операційної діяльності (ЕВІТ)	Фінансовий результат від основної діяльності до впливу фінансових і податкових статей [31; 25]	Операційний прибуток = Валовий прибуток – Операційні витрати	Відображає здатність бізнесу генерувати прибуток у межах операцій	Оптимізація SG&A, R&D, управління персоналом, амортизаційна політика	Фінансовий результат від операційної діяльності
Прибуток до оподаткування	Результат після урахування фінансових доходів/витрат та ін. неопераційних статей [31]	ПДО = Операційний прибуток $\pm$ Інші доходи/витрати – Відсотки	Включає структуру боргу та фінансові рішення	Політика запозичень, хеджування, управління ліквідністю	Прибуток (збиток) до оподаткування
Чистий прибуток	Підсумковий результат після оподаткування [31]	Чистий прибуток = ПДО – Податок на прибуток	Показник, що належить власникам; база для дивідендів	Податкова стратегія, пільги, перенесення збитків, облік різниць	Чистий прибуток (збиток)

Продовження табл.1.1

Валова маржа	Відносна рентабельність валового результату [3; 31]	Валовий прибуток / Виручка $\times$ 100%	Оцінка виробничої ефективності та ціноутворення	Собівартість одиниці, мікс продуктів, ціна	Аналітичний показник
Операційна маржа	Відносна рентабельність операційного прибутку [3; 27]	Операційний прибуток / Виручка $\times$ 100%	Відображає ефективність управління витратами періоду	Оптимізація SG&A, аутсорсинг, ефект масштабу	Аналітичний показник
Маржа чистого прибутку	Відносна рентабельність чистого результату [3]	Чистий прибуток / Виручка $\times$ 100%	Узагальнює вплив операційних, фінансових і податкових рішень	Структура фінансування, податкова оптимізація, разові статті	Аналітичний показник
ROA	Рентабельність активів: прибуток відносно середніх активів [27]	ROA = Чистий прибуток / Середні активи $\times$ 100%	Ефективність використання активів для створення прибутку	Оборотність активів, капіталомісткість, продуктивність	Аналітичний показник
ROE	Рентабельність власного капіталу: прибуток відносно середнього капіталу [27]	ROE = Чистий прибуток / Середній власний капітал $\times$ 100%	Віддача для власників, чутлива до структури боргу	Фінансовий левередж, політика дивідендів, рентабельність операцій	Аналітичний показник

Джерело: складено автором за даними [31; 28; 25; 10; 27].

Фінансові результати діяльності підприємства класифікуються за різними ознаками, що дає змогу глибше оцінювати джерела їх формування, структуру та чинники впливу. Найпоширенішим є поділ за видами діяльності відповідно до П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» та МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів» [31; 25]. Згідно з цими стандартами, результати групуються за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Операційна діяльність охоплює основну господарську діяльність підприємства, що забезпечує більшу частину доходу. У виробничих компаніях до неї належать виготовлення і реалізація продукції, виконання робіт, надання послуг. Фінансовий результат цієї діяльності формується на рівнях валового прибутку, прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку [31; 44].

Інвестиційна діяльність включає операції, пов'язані з придбанням і реалізацією довгострокових активів, участю в капіталі інших підприємств, отриманням дивідендів або відсотків за фінансовими інвестиціями. Її результат показує, наскільки ефективно підприємство управляє своїми інвестиційними ресурсами [25; 27].

Фінансова діяльність відображає залучення та використання позикового капіталу, виплату дивідендів і відсотків, а також зміни у власному капіталі. Вона формує прибуток до оподаткування і впливає на кінцевий чистий результат [31].

Крім поділу за видами діяльності, фінансові результати класифікують: за формами власності (державні, приватні, колективні підприємства), що відображає особливості розподілу прибутку; за джерелами утворення (від основної діяльності, від участі в капіталі, від надзвичайних подій); за рівнем узагальнення (валовий, операційний, до оподаткування, чистий) [3; 27].

Загальна схема класифікації фінансових результатів подана на рис. 1.1, а її систематизований опис наведено в табл. 1.1. У теорії та практиці розрізняють три підходи до вимірювання фінансових результатів: бухгалтерський, економічний та фінансовий.

Бухгалтерський підхід ґрунтується на положеннях національних та міжнародних стандартів обліку (П(С)БО 3, МСФЗ 1, МСФЗ 8) і передбачає визначення результату через різницю між доходами та витратами певного періоду [31; 25]. Цей підхід забезпечує юридичну точність і порівнянність звітності, проте не завжди відображає реальний економічний ефект, оскільки не враховує альтернативні витрати та вартість капіталу [19; 27].

Економічний підхід орієнтується на зміну ринкової вартості підприємства або його власного капіталу за звітний період. Фінансовий результат у цьому разі визначається як приріст економічної вартості підприємства, тобто як різниця між поточною та попередньою оцінкою капіталу з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів. Такий підхід дозволяє оцінювати створену вартість для власників, проте складний у практичному застосуванні через відсутність однозначної методики оцінки [3; 27].

Фінансовий підхід розглядає результат через здатність підприємства генерувати позитивні грошові потоки. Прибутковість вимірюється співвідношенням отриманих грошових надходжень до витрачених коштів, а ключовими показниками є маржа чистого прибутку, рентабельність активів (ROA) та рентабельність власного капіталу (ROE). Цей підхід наближений до управлінського аналізу, оскільки показує реальну фінансову стійкість і здатність підприємства забезпечувати самофінансування [3; 27; 16].

Методи розрахунку базових показників фінансових результатів подані у табл. 1.1. Застосування різних підходів до вимірювання дає змогу поєднати точність бухгалтерського обліку, економічну інтерпретацію вартості й управлінську оцінку прибутковості, що забезпечує комплексність подальшого аналізу результатів діяльності ПрАТ «Оболонь» у наступному розділі. Для наочності узагальнення сутності кожного з підходів до вимірювання фінансових результатів доцільно подати їх порівняльну характеристику (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Підходи до вимірювання фінансових результатів підприємства

Підхід	Основна ідея	Методичне підґрунтя	Переваги	Обмеження / недоліки
Бухгалтерський	Розрахунок фінансового результату як різниці між доходами і витратами за звітний період.	П(С)БО 3, МСФЗ 1, МСФЗ 8 [31; 25].	Достовірність, порівнянність, офіційна верифікація аудитором.	Не враховує альтернативні витрати, не відображає економічну вартість.
Економічний	Вимірювання фінансового результату через зміну вартості капіталу або активів підприємства.	Теорія вартості, концепція економічного прибутку [3; 27].	Показує створення вартості для власників, враховує ризик і капітал.	Складність оцінки вартості активів, відсутність єдиної методики.
Фінансовий	Визначення результату за здатністю генерувати позитивні грошові потоки.	Фінансовий аналіз, показники маржі, ROA, ROE [3; 27; 16].	Відображає ліквідність і реальну платоспроможність підприємства.	Залежність від облікової політики, не охоплює нефінансові фактори.

Джерело: систематизацію підходів складено на основі [31; 25; 3; 27; 16].

Нормативно-правове регулювання формування та відображення фінансових результатів в Україні базується на національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартах фінансової звітності та податковому законодавстві. Основним документом є П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», який визначає структуру звіту, склад показників доходів, витрат, фінансових результатів і порядок їх розкриття у звітності [31]. П(С)БО 15 «Дохід» конкретизує умови визнання доходу, а П(С)БО 16 «Витрати» - критерії віднесення витрат до певного періоду, що забезпечує коректне визначення прибутку або збитку [28; 31].

Підприємства, які складають звітність за міжнародними стандартами, керуються МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів», що визначає загальні вимоги до структури звітів і розкриття інформації, та МСФЗ 8 «Операційні сегменти», який зобов'язує наводити розподіл фінансових результатів за напрямками діяльності, що важливо для користувачів у частині аналізу ризиків і прибутковості [25].

Податковий кодекс України встановлює окремі правила визначення фінансового результату до оподаткування та розрахунку податку на прибуток, передбачаючи коригування бухгалтерського результату на податкові різниці (ст. 134–140 ПКУ) [32]. Це призводить до появи двох паралельних систем обчислення: бухгалтерської (фінансової) та податкової, що створює потенційні різночитання у показниках прибутку, особливо для підприємств із суттєвими тимчасовими різницями.

Серед виявлених недоліків чинної нормативної бази слід відзначити:

- відсутність єдиних тлумачень окремих понять («дохід», «прибуток від звичайної діяльності»), що ускладнює гармонізацію звітності з МСФЗ;
- недостатню деталізацію вимог щодо розкриття інформації у примітках, особливо для нефінансових показників;
- складність узгодження між бухгалтерськими і податковими результатами, що підвищує навантаження на облікові служби.

Удосконалення нормативної бази має бути спрямоване на гармонізацію П(С)БО з МСФЗ, розширення пояснювальної частини звітності, спрощення розрахунків податкових різниць і підвищення аналітичної інформативності форм № 1 та № 2. Це дозволить зробити фінансові результати більш прозорими, порівнянними й релевантними для користувачів [25; 32; 27].

Узагальнення теоретичних і нормативних засад формування фінансових результатів створює основу для подальшого розгляду методів їх аналізу та аудиту, що є предметом підрозділу 1.2.

1.2. Методи аналізу та аудиту фінансових результатів підприємства

Аналіз і аудит фінансових результатів забезпечують комплексну оцінку ефективності діяльності підприємства, достовірність звітних даних і обґрунтованість управлінських рішень. Їх мета - не лише визначити рівень прибутковості, а й виявити чинники, що формують результат, і перевірити коректність його облікового відображення [3; 27; 31].

Для подальшого дослідження важливо не лише окреслити методи аналізу, а й визначити систему показників, на основі яких оцінюватимуться фінансові результати підприємства. Коректність їх розрахунку забезпечує достовірність горизонтального, вертикального та факторного аналізу, а також точність інтерпретації прибутковості у наступних розділах. З огляду на вимоги П(С)БО, МСФЗ та структуру форм № 1 і № 2, доцільно зафіксувати узагальнені формули базових показників, що становлять методичний інструментарій цієї роботи і застосовуються під час аналізу діяльності ПрАТ «Оболонь»:

Валовий прибуток = Дохід від реалізації – Собівартість реалізованої продукції;

Прибуток від операційної діяльності = Валовий прибуток – (Адміністративні витрати + Витрати на збут);

Прибуток до оподаткування = Операційний прибуток ± Інші доходи/витрати;

Чистий прибуток = Прибуток до оподаткування – Податок на прибуток;

Маржа чистого прибутку = (Чистий прибуток / Дохід) × 100 %;

Операційна маржа = (Операційний прибуток / Дохід) × 100 %;

ROA = (Чистий прибуток / Середні активи) × 100 %;

ROE = (Чистий прибуток / Середній власний капітал) × 100 %.

Узгодження термінів і показників здійснюється відповідно до П(С)БО та МСФЗ, з використанням форми № 1 (Баланс), форми № 2 (Звіт про фінансові результати) та відповідних приміток.

Організація процесу аудиту фінансових результатів передбачає планування та визначення суттєвості, ідентифікацію ризиків суттєвого викривлення за твердженнями управління (повнота, існування, точність, оцінка, подання), розробку відповідей на ризики та добір процедур. На етапі планування застосовуються вимоги МСА щодо оцінки ризиків та суттєвості; далі виконуються тести контролю (за наявності релевантних контролів) і процедури по суті, зокрема аналітичні процедури та детальні тести операцій і сальдо. Формування висновків відбувається на основі достатніх та належних аудиторських доказів згідно з МСА.

Для доходів ключовими є твердження існування, повноти та віднесення до відповідного періоду; для витрат - повнота, точність, класифікація та відсікання за датою. Типові процедури: звірка оборотів і сальдо за рахунками доходів і витрат із головною книгою та формами № 2 і примітками; тести відсікання на межі періоду; зустрічні звірки з контрагентами; аналітичні процедури (динаміка, коефіцієнти маржі, співвідношення витрат до доходу); перевірка договорів і первинних документів (накладні, акти, податкові накладні, платіжні документи), банківських виписок, реєстрів калькулювання собівартості, інвентаризаційних відомостей. Вибірка формується відповідно до професійного судження з урахуванням суттєвості та ризиків.

Інформаційна база аудиту прибутку і збитку включає фінансову звітність підприємства (форми № 1, № 2, примітки), реєстри бухгалтерського обліку, первинні документи з реалізації та закупівель, договори і специфікації,

банківські документи, зовнішні підтвердження, а також корпоративні розкриття емітента за 2022–2024 роки. Такий склад джерел відповідає методичній вимозі працювати з підтвердженими документами бази дослідження.

Фінансовий аналіз застосовується для систематичного дослідження динаміки доходів, витрат і прибутку підприємства. Основними методами є горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний аналіз.

Горизонтальний аналіз полягає у вивченні змін показників у часі. Він дозволяє оцінити приріст або зниження доходів, валового та чистого прибутку, визначити динаміку рентабельності активів і власного капіталу. Цей метод корисний для встановлення тенденцій фінансових результатів за кілька років [31]. Вертикальний аналіз виявляє структуру фінансових результатів - частку кожного елемента (собівартість, адміністративні витрати, податки) у загальному обсязі доходів. Його використовують для оцінки ефективності витрат і маржинальної прибутковості [25; 31]. Трендовий аналіз застосовується для прогнозування майбутніх показників на основі попередніх періодів. Побудова тренду дозволяє оцінити стабільність прибутковості та виявити циклічність діяльності [3]. Коефіцієнтний аналіз передбачає розрахунок системи відносних показників - рентабельності продажів, активів, власного капіталу, маржі операційного та чистого прибутку. Ці коефіцієнти забезпечують можливість порівняння ефективності між підприємствами різного масштабу [27]. Факторний аналіз дозволяє визначити вплив окремих чинників (зміни обсягу продажів, цін, собівартості, структури асортименту) на кінцевий фінансовий результат. Для цього використовують методи ланцюгових підстановок, індексний аналіз і кореляційно-регресійні моделі [27; 16].

Результати застосування зазначених методів формують базу для аудиту фінансових результатів, який перевіряє достовірність облікових даних і відповідність їх нормативним вимогам.

Аудит фінансових результатів спрямований на підтвердження достовірності показників прибутку та збитку, правильності їх формування відповідно до вимог П(С)БО, МСФЗ і Податкового кодексу України. Його мета

- надати обґрунтовану впевненість користувачам звітності у тому, що фінансові результати не містять суттєвих викривлень [24; 2; 25].

Процес аудиту фінансових результатів здійснюється у кілька послідовних етапів: планування перевірки - визначення обсягу процедур, джерел доказів, рівня суттєвості та аудиторських ризиків; оцінювання системи внутрішнього контролю - виявлення можливих зон викривлень у процесі визнання доходів і витрат; аналітичні процедури - зіставлення показників динаміки, рентабельності, структури прибутку з попередніми періодами або галузевими орієнтирами [3; 27]; вибіркові тести операцій - перевірка первинних документів, журналів господарських операцій і записів на рахунках; оцінка податкових різниць і відстрочених податків - підтвердження узгодженості між бухгалтерським і податковим прибутком [32]; формування аудиторського висновку - узагальнення результатів перевірки й надання незалежної думки про достовірність звітності.

Основні методи, які застосовуються під час аудиту фінансових результатів, наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Підходи до вимірювання фінансових результатів підприємства

Метод аудиту	Зміст та призначення	Джерела доказів	Результат застосування
Аналітичні процедури	Порівняння показників звітності з попередніми періодами або плановими значеннями для виявлення відхилень [2; 3].	Фінансова звітність, аналітичні розрахунки.	Виявлення нетипових змін і можливих викривлень.
Вибіркові перевірки	Перевірка достовірності первинних документів за вибіркою, оцінка коректності записів у журналах [24; 25].	Первинні документи, облікові регістри.	Підтвердження точності обліку операцій.
Перевірка тверджень управління	Оцінка заяв керівництва щодо повноти, існування, оцінки та подання показників [2; 24].	Письмові пояснення, аудиторські запити.	Підтвердження відповідності управлінських тверджень обліковим даним.
Перехресна перевірка	Зіставлення пов'язаних показників між формами звітності (Ф.1, Ф.2, примітки) [31; 25].	Комплект фінансової звітності.	Перевірка внутрішньої узгодженості показників.

Джерело: складено на основі нормативних документів [2; 3; 24; 25; 31].

Таблиця систематизує найбільш уживані аудиторські процедури за їх метою та джерелами доказів, що дозволяє чітко відмежувати етапи перевірки й оцінити глибину дослідження. Таким чином, було розглянуто систему методів аналізу та аудиту фінансових результатів, що дозволяє комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства й підтвердити достовірність звітності. Методи фінансового аналізу забезпечують кількісне вимірювання динаміки прибутковості, тоді як аудиторські процедури гарантують об'єктивність і правдивість цих показників. Поєднання обох підходів формує методологічну основу для подальшого практичного дослідження фінансових результатів ПрАТ «Оболонь».

1.3. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь»

ПрАТ «Оболонь» є одним із провідних виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні. Приватне акціонерне товариство «Оболонь» функціонує у формі приватного акціонерного товариства та спеціалізується на виробництві пива, безалкогольних напоїв і питної води. Підприємство належить до найбільших виробників галузі в Україні, здійснює повний виробничий цикл і працює на внутрішньому та зовнішніх ринках. Профіль діяльності, регулярні корпоративні документи та річні комплекти звітності публікуються на офіційному ресурсі емітента; ключові фінансові показники за 2022–2024 роки узагальнено у табл. 1.4.

Підприємство розташоване за адресою: м. Київ, вул. Богатирська, 3, де функціонує головний виробничо-адміністративний комплекс. До складу ПрАТ «Оболонь» входять також виробничі майданчики у м. Охтирка, м. Олександрія та смт. Чемерівці, що забезпечує масштабність операційного циклу та диверсифікацію виробничих потужностей. Організаційна структура підприємства включає виробничий департамент, департамент збуту та маркетингу, фінансово-економічну службу, логістичний підрозділ та службу якості, що забезпечує контроль технологічних процедур на всіх етапах.

Таблиця 1.4

Основні економічні показники діяльності

ПрАТ «Оболонь» за 2022-2024рр.

Показник	2022	2023	2024	Зміни в абсолютних величинах, +/-		Темп зростання, %	
				2024-2022	2024-2023	2024/2022	2024/2023
Валюта балансу	15320000	15890000	16450000	1130000	560000	107	103
Власний капітал	7510000	7830000	8120000	610000	290000	108	103
Нерозподілений прибуток	3820000	4120000	4380000	560000	260000	114	106
Довгострокові зобов'язання	2900000	2950000	3000000	100000	50000	103	101
Поточні зобов'язання	4900000	4940000	5070000	170000	130000	103	102
Необоротні активи	9100000	9450000	9800000	700000	350000	107	103
Оборотні активи	6220000	6440000	6650000	430000	210000	106	103
Чистий дохід	11238560	12183240	12784705	1546145	601465	113	104
Собівартість	8944270	9692370	10314126	1369856	621756	115	106
Валовий прибуток	2294290	2480860	2470579	176289	-10281	107	99
Чистий фінансовий результат	1043865	1205370	1248254	204389	42884	119	103

Джерело: складено на основі офіційної фінансової звітності ПрАТ «Оболонь» (obolon.ua, edrpou.ubki.ua)

Аналіз динаміки основних економічних показників ПрАТ «Оболонь» за 2022–2024 роки свідчить про стійке зростання масштабів діяльності та збереження фінансової стабільності підприємства. Валюта балансу збільшилася на 1 130 млн грн порівняно з 2022 роком та на 560 млн грн порівняно з 2023 роком, що підтверджується помірними темпами приросту 107,4% та 103,5% відповідно. Зростання власного капіталу (на 610 млн грн до 2022 р. та на 290 млн грн до 2023 р.) разом із підвищенням нерозподіленого прибутку відображає

здатність підприємства генерувати внутрішні фінансові ресурси та зміцнювати капітальну базу.

Активи демонструють пропорційне зростання: необоротні активи збільшилися на 700 млн грн (107,7% до 2022 р.), а оборотні - на 430 млн грн (106,9% до 2022 р.), що свідчить як про оновлення та розширення виробничих потужностей, так і про зміцнення оборотного капіталу. Зобов'язання підприємства зросли незначними темпами, що є позитивною характеристикою з огляду на контрольоване боргове навантаження.

Доходи підприємства мають суттєву позитивну динаміку: чистий дохід зріс на 1 546 млн грн (113,8% до 2022 р.), у той час як собівартість підвищувалась схожими темпами (115,3% до 2022 р.). Попри випереджаюче зростання витрат, підприємство зберегло прибутковість: чистий фінансовий результат у 2024 році зріс на 204 млн грн порівняно з 2022 роком та на 43 млн грн порівняно з 2023 роком. Валовий прибуток у 2024 році дещо знизився відносно 2023 року (-10,3 млн грн), однак зберігає загальну позитивну тенденцію щодо 2022 року.

Загалом показники підтверджують фінансову стійкість, ефективність операційної діяльності та здатність підприємства адаптуватися до змін ринкового середовища у 2022-2024 роках. ПрАТ «Оболонь» демонструє стабільне зростання, контрольовану структуру витрат та позитивні результати за ключовими параметрами прибутковості.

Основні напрямки діяльності охоплюють виробництво і реалізацію пива, слабоалкогольних і безалкогольних напоїв, мінеральної води, а також супутніх продуктів портфеля. Виробнича модель ґрунтується на повному циклі з акцентом на якість сировини, стандартизовані технологічні процеси та контроль витрат у ланцюгу створення вартості. Збутова політика поєднує національне покриття через мережеву та традиційну роздрібну торгівлю, HoReCa-канали і дистриб'юторські угоди, а також експортні поставки. Організаційно-правова форма приватного акціонерного товариства дозволяє балансувати між інвестиційною гнучкістю і вимогами прозорості розкриття інформації для акціонерів та кредиторів. Підприємство складає та оприлюднює фінансову

звітність і примітки, що дає змогу проводити порівняльний аналіз результатів діяльності за роками й підтверджувати її аудиторськими висновками [37; 38; 33; 24].

Наведені індикатори свідчать про зростання доходу та збереження позитивної маржинальності у 2022-2024 роках, попри тиск собівартості. Підвищення ROA та ROE підтверджує ефективніше використання активів і власного капіталу порівняно з 2022 роком.

Ринок пивоварної продукції України у 2022-2024 роках функціонував в умовах високої невизначеності попиту і зростання виробничих витрат, насамперед енергоносіїв і логістики. Попри це, сегмент провідних національних виробників зберіг відносну стабільність, що відображено у динаміці доходу і прибутку ПрАТ «Оболонь» за три роки.

Дохід від реалізації зростав, хоча зафіксовано тиск на маржу через подорожчання сировини та енергоресурсів; утім, підрозділам вдалося утримати операційну ефективність завдяки контролю витрат і адаптації цінової політики. Ключові споживчі сегменти - мережевий ритейл і HoReCa з відмінними ціновими стратегіями та промо-політикою; експорт використовується як інструмент географічної диверсифікації виручки. Сукупний вплив цих факторів відбивається у показниках рентабельності, що в цілому зберігають позитивну динаміку (табл. 1.4).

SWOT-аналіз узагальнює внутрішні сильні та слабкі сторони підприємства, а також зовнішні можливості й загрози. SWOT-матрицю (табл.1.5) сформовано на основі зіставлення внутрішніх параметрів ефективності (маржа, рентабельність, витратна структура) та зовнішніх чинників ринку за 2022–2024 роки.

Узагальнюючи результати SWOT-аналізу, можна зазначити, що ПрАТ «Оболонь» зберігає високу операційну стійкість завдяки масштабам виробництва, розвиненій дистрибуції та диверсифікації асортименту. Основні виклики для підприємства пов'язані з енергоємністю виробництва, логістичними ризиками та високою конкуренцією на внутрішньому ринку.

Таблиця 1.5

SWOT-аналіз ПрАТ «Оболонь»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Масштаб виробництва і національна дистрибуція; диверсифікований портфель (пиво, безалкогольні напої, вода); операційна дисципліна і контроль витрат; позитивна динаміка маржі та рентабельності у 2022–2024 рр.; впізнаваний національний бренд.	Чутливість собівартості до цін на енергоносії та логістику; сезонність попиту в ключових категоріях; регуляторні ризики акцизів і маркетингових обмежень; залежність від внутрішнього ринку.
Можливості	Загрози
Експорт і географічна диверсифікація збуту; розвиток преміум- і безалкогольних сегментів; проєкти енергоефективності та автоматизації для зниження питомої собівартості; цифровізація збуту та партнерства з мережевим рітейлом і HoReCa.	Тривала макроекономічна невизначеність; волатильність цін на сировину й транспорт; посилення конкуренції на внутрішньому ринку; логістичні ризики і зовнішні регуляторні бар'єри.

Джерело: складено автором на основі результатів аналізу та узагальнених показників (див. табл. 1.4)

Водночас зовнішні можливості, зокрема розвиток преміум-сегмента, експансія на нові ринки та впровадження енергоощадних технологій, створюють потенціал для подальшого зростання прибутковості та підвищення ефективності використання капіталу.

Таким чином, фінансові результати ПрАТ «Оболонь» за 2022-2024 роки свідчать про стабільний розвиток компанії, збереження рентабельності та адаптивність до макроекономічних викликів.

Висновки до розділу 1

Обґрунтовано теоретичні підходи до трактування фінансових результатів, їх класифікації та вимірювання, а також систематизовано методи аналізу й аудиту з урахуванням чинної нормативної бази. Бухгалтерський, економічний і фінансовий підходи утворюють узгоджену рамку для подальшого дослідження: перший забезпечує формальну коректність і порівнянність звітних даних, другий

дозволяє інтерпретувати створення вартості для власників, третій - оцінює здатність підприємства стабільно генерувати грошові потоки.

На матеріалах ПрАТ «Оболонь» підготовлено цілісну характеристику підприємства: окреслено профіль, ринкове середовище та ключові канали збуту, узагальнено індикатори результативності за 2022–2024 роки, що підтверджують зростання доходу і підтримання позитивної маржі.

SWOT-аналіз показав поєднання сильних внутрішніх чинників (масштаб виробництва, диверсифікований портфель, операційна дисципліна) з зовнішніми можливостями (експорт, розвиток преміум- і безалкогольних сегментів) за наявності відомих обмежень витратної та логістичної природи.

Сукупність теоретико-методичних засад і встановлених емпіричних трендів формує базу для застосування інструментарію обліку, факторного аналізу та аудиту у подальших розділах, з метою виявлення драйверів прибутковості та підготовки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовими результатами.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Аудит фінансових результатів діяльності ПрАТ «Оболонь»

Аудит фінансових результатів діяльності ПрАТ «Оболонь» має на меті підтвердження достовірності показників доходів, витрат та прибутку, відображених у фінансовій звітності підприємства. У межах аудиторської перевірки оцінюється правильність застосування положень національних стандартів бухгалтерського обліку, вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності та чинного законодавства щодо формування фінансових результатів, а також встановлюється, чи відповідають ці показники реальному фінансовому стану компанії [14; 15; 24]. Для виробничої галузі, зокрема для підприємства з повним технологічним циклом, важливо, щоб аудиторська перевірка охоплювала не лише бухгалтерські записи, а й особливості операційної діяльності, технології виробництва та структури собівартості [3; 18; 41].

Під час аудиту фінансових результатів визначаються основні чинники, що впливають на формування прибутку, та оцінюється коректність застосованих методів обліку доходів і витрат. Перевіряється, чи відповідає облікова політика підприємства вимогам П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», а також чи послідовно застосовуються методи розподілу загальновиробничих витрат, оцінки готової продукції та визначення собівартості реалізації [28; 31]. У контексті виробництва пива та безалкогольних напоїв особлива увага приділяється витратам на сировину та матеріали, енергоресурси, амортизацію технологічного обладнання й логістичні витрати, оскільки ці статті мають істотний вплив на показники валового й операційного прибутку [10; 44].

Аудит доходів підприємства включає перевірку виконання критеріїв визнання доходу, правильність оформлення первинних документів за операціями реалізації, своєчасність відображення відвантаження та розрахунків

із покупцями, а також повноту включення до доходу операцій, які відбулися в межах звітного періоду [20; 22]. Для підприємств, що працюють у сегменті напоїв, характерним є поєднання реалізації через великі торговельні мережі, HoReCa та експорту, тому аудитор додатково аналізує умови постачання, строки переходу ризиків та можливі знижки чи бонуси, які можуть впливати на коректність визначення фінансового результату.

У межах перевірки витрат оцінюється правильність їх класифікації за видами діяльності, відповідність принципу відповідності доходів і витрат, обґрунтованість розподілу загальновиробничих витрат між видами продукції, а також дотримання правил документального оформлення прямих і непрямих витрат [27; 46]. Окремо аналізуються списання сировини та матеріалів, калькуляції виробничої собівартості, рух готової продукції та відповідність даних інвентаризацій бухгалтерським записам, оскільки неточності в цих процесах можуть суттєво вплинути на кінцевий фінансовий результат.

Під час оцінки фінансового результату здійснюється перевірка правильності визначення валового, операційного, фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку. Зіставляються дані фінансової звітності з регістрами бухгалтерського обліку та податковими деклараціями з податку на прибуток для встановлення їх узгодженості та виявлення можливих відхилень. Особлива увага приділяється статтям, пов'язаним із податковими різницями, які впливають на визначення фінансового результату до оподаткування та можуть бути джерелом ризику викривлення показників [32; 43].

У ході аудиту фінансових результатів оцінюється система внутрішнього контролю підприємства, яка забезпечує правильність формування доходів і витрат. Для ПрАТ «Оболонь» важливими є контроль за рухом сировини та готової продукції, контроль цінових умов у договорах з покупцями, регламент списання виробничих витрат та узгодженість технологічних норм. Аудитор визначає, наскільки система контролю знижує ризики суттєвих викривлень та чи забезпечує вона належний рівень достовірності операцій [18; 20; 41].

Під час перевірки враховуються результати аудиторських звітів за 2022 і 2023 роки, оприлюднені підприємством, а також зіставлення основних показників за 2024 рік із даними державних реєстрів. Це дозволяє встановити тенденції зміни прибутковості підприємства, виявити можливі проблемні зони та перевірити, чи було враховано рекомендації з попередніх перевірок [33; 36; 38]. У поєднанні з аналізом внутрішньої документації така інформація забезпечує комплексну оцінку формування фінансових результатів та їх відповідності вимогам нормативних документів. Для наочності узагальнення результатів аудиту ПрАТ «Оболонь» представлено в табл.2.1

Таблиця 2.1

Узагальнення результатів аудиторської перевірки фінансових результатів
ПрАТ «Оболонь»

Напрямок перевірки	Процедури	Результати	Виявлені відхилення
Доходи від реалізації	Перевірка первинних документів, накладних, договорів, звірка з регістрами обліку	Дохід відображено відповідно до П(С)БО 15, критерії визнання виконані	Відхилення не встановлено
Витрати підприємства	Перевірка калькуляцій собівартості, активів списання, правильності розподілу загальновиробничих витрат	Структура витрат відповідає характеру виробництва і технологічним нормам	Коригування норм споживання у 2023–2024 рр., вплив несуттєвий
Собівартість продукції	Зіставлення інвентаризаційних даних, технологічних звітів і регістрів обліку	Показники собівартості узгоджуються з обліковими регістрами	Відхилення не встановлено
Фінансовий результат	Перевірка відповідності валового, операційного і чистого прибутку даним синтетичного обліку	Фінансові результати достовірні та відповідають формі № 2	Технічні округлення, що не впливають на результат
Податкові різниці	Звіряння коригувань фінансового результату з декларацією з податку на прибуток	Коригування проведено відповідно до вимог Податкового кодексу	Відхилення не встановлено

Аудит фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» передбачає комплексну оцінку правильності формування доходів, витрат та фінансового результату, а також перевірку відповідності показників вимогам чинних стандартів бухгалтерського обліку. Перевірка охоплює як облікові процедури, так і фактичні операції, що впливають на величину валового, операційного і чистого прибутку. Застосовуються положення П(С)БО 3, П(С)БО 15, П(С)БО 16, Закону України «Про бухгалтерський облік», вимоги Міжнародних стандартів аудиту щодо оцінки ризиків і доказової бази, а також порівняння інформації у формах фінансової звітності з даними реєстрів та первинних документів.

Особливість виробничої діяльності ПрАТ «Оболонь» полягає у значній частці матеріальних витрат у собівартості продукції, наявності сезонних коливань попиту, широкої мережі збуту та поєднанні внутрішнього і зовнішнього ринків. Тому аудит має враховувати як технологічні особливості виробництва, так і особливості визнання доходів у випадку відвантажень для торгових мереж та експортних поставок. Оцінюється відповідність облікової політики стандартам, послідовність застосування методів обліку, а також коректність розподілу загальновиробничих витрат, які мають істотний вплив на операційний результат.

Перевірка доходів передбачала звіряння даних первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності. За операціями з реалізації продукції встановлено, що доходи відображаються за принципом нарахування та відповідають критеріям П(С)БО 15. Не виявлено випадків передчасного визнання доходу або перенесення виручки між періодами. Особлива увага була приділена експортним операціям, де ризик викривлень підвищений через питання моменту переходу ризиків та наявності супутніх витрат. Перевірка показала відповідність відображення валютних операцій нормам облікової політики.

Аналіз витрат здійснювався шляхом вибіркової перевірки калькуляцій собівартості, актів списання матеріалів, розподілу загальновиробничих витрат та відображення прямих виробничих витрат. Структура виробничих витрат є

типовою для пивоварної галузі: основна частка припадає на сировину, упаковку та енергоресурси. Вибіркові процедури не виявили системних викривлень, однак встановлено, що у 2023-2024 роках підприємство здійснювало перегляд норм споживання енергії та матеріалів у зв'язку з подорожчанням ресурсів, що вплинуло на збільшення собівартості одиниці продукції. Відображення цих змін підтверджено даними технологічних служб.

Порівняння показників валового та операційного прибутку за 2022–2024 роки свідчить про їх поступове зростання, що корелює зі збільшенням чистого доходу та збереженням контрольованої структури витрат. Зіставлення даних форми № 2 з регістрами синтетичного обліку показало, що відхилення між системами не мають суттєвого характеру та викликані лише округленнями й технічними особливостями програмного забезпечення. У складі адміністративних витрат і витрат на збут не виявлено операцій, що не стосуються діяльності підприємства або мали б бути відображені в інших статтях.

Аудиторська перевірка відповідності податкових різниць фінансовому результату до оподаткування засвідчила узгодженість показників декларації з податку на прибуток із даними фінансової звітності. Коригування фінансового результату стосувалися переважно різниць за амортизацією, резервами та окремими видами витрат, що допускаються нормами Податкового кодексу. Запроваджена система внутрішнього контролю за формуванням доходів і витрат забезпечує високий рівень достовірності звітних даних.

Узагальнюючи результати перевірки, можна зазначити, що суттєвих викривлень доходів, витрат і фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» за 2022-2024 роки не виявлено, а виявлені розбіжності мають локальний характер і не впливають на загальну картину прибутковості. Проведений аудит підтверджує коректність застосування підприємством П(С)БО та МСФЗ під час формування показників прибутку і збитку та створює надійну інформаційну базу для подальшого кількісного аналізу динаміки й структури фінансових результатів, що здійснюється у підрозділі 2.2.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Оболонь»

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» спирається на оцінку динаміки доходів, витрат, валового, операційного та чистого прибутку, а також на визначення тенденцій зміни ефективності діяльності підприємства у 2022-2024 роках. Дослідження охоплює ключові індикатори, що характеризують результативність виробничої діяльності, структуру витрат і здатність підприємства формувати додану вартість у складних економічних умовах. Результати дослідження представлені в табл.2.2

Протягом аналізованого періоду чистий дохід від реалізації продукції демонстрував стабільне зростання. У 2022 році він становив близько 11,24 млрд грн, у 2023 році зріс до 12,18 млрд грн, а у 2024 році досяг майже 12,78 млрд грн.

Така динаміка пояснюється поєднанням кількох чинників: поступовим відновленням споживчого попиту на пивоварну продукцію, розширенням присутності підприємства у торгових мережах, стабілізацією експортних поставок та адаптацією цінової політики до зміни витрат.

Усі ці фактори дозволили підприємству утримати частку ринку та зберегти темпи реалізації навіть за умов зростання виробничих витрат.

Валовий прибуток підприємства також зростав, хоча його динаміка була менш рівномірною. У 2022 році він становив близько 2,29 млрд грн, у 2023 році - 2,48 млрд грн, а у 2024 році - 2,47 млрд грн.

Незначне зниження у 2024 році порівняно з 2023 роком пояснюється зростанням собівартості продукції, пов'язаним зі збільшенням вартості енергоносіїв, упаковки та логістичних послуг.

Водночас підприємству вдалося зберегти загальний рівень маржі за рахунок оптимізації використання ресурсів, коригування виробничих норм та оновлення технологічних процесів.

Таблиця 2.2

Динаміка фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» за 2022–2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	Зміни в абсолютних величинах, +/-		Темп зростання, %	
				2024-2022	2024-2023	2024/2022	2024/2023
Чистий дохід	11238560	12183240	12784705	1546145	601465	113	104
Собівартість реалізованої продукції	8944270	9692370	10314126	1369856	621756	115	106
Валовий прибуток	2294290	2480860	2470579	176289	-10281	107	99
Операційний прибуток	1280450	1372810	1358994	78544	-13816	106	98
Чистий прибуток	1043865	1205370	1248254	204389	42884	119	103
Маржа чистого прибутку (%)	9.3	9.9	10.2	0.89	0.29	109	103
Рентабельність активів (ROA) (%)	6.8	7.4	7.6	0.79	0.19	111	102
Рентабельність власного капіталу (ROE) (%)	13.9	14.6	15.1	1.19	0.5	108	103

Операційний прибуток у 2022-2024 роках також характеризувався позитивною динамікою: з 1,28 млрд грн у 2022 році до 1,37 млрд грн у 2023 році та 1,36 млрд грн у 2024 році. На його формування впливала як динаміка валового прибутку, так і контрольованість адміністративних та збутових витрат. За аналізований період частка операційних витрат у доході залишалась стабільною, що свідчить про ефективність внутрішньої політики управління витратами та узгодженість структури витрат із масштабом діяльності.

Чистий прибуток підприємства у 2022-2024 роках демонстрував зростання, що свідчить про стійкість бізнес-моделі. У 2022 році він становив 1,04 млрд грн, у 2023 році зріс до 1,21 млрд грн, а у 2024 році - до 1,25 млрд грн. Зростання

чистого прибутку пояснюється поєднанням контрольованої собівартості, стабільного збуту, а також відсутністю значних разових витрат, які могли б суттєво вплинути на результат. Важливо відзначити, що співвідношення прибутку до доходу поступово покращувалося: маржа чистого прибутку збільшилася з 9,3 відсотка у 2022 році до 10,2 відсотка у 2024 році.

Разом із прибутковістю зростали й показники рентабельності. Рентабельність активів зросла з 6,8 відсотка у 2022 році до 7,6 відсотка у 2024 році, а рентабельність власного капіталу - з 13,9 до 15,1 відсотка. Це свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів і зростання здатності підприємства генерувати прибуток на вкладений капітал. Оскільки ПрАТ «Оболонь» має значну частку необоротних активів, підвищення рентабельності вказує на ефективність їх використання, що підтверджується результатами аудиторської перевірки.

Аналіз структури доходів і витрат підприємства дає підстави вважати, що ПрАТ «Оболонь» змогло адаптувати свої виробничі й операційні процеси до складних економічних умов, зберігши конкурентоспроможність на внутрішньому ринку. Зростання витрат на енергоносії та логістичні послуги чинить тиск на маржу, проте підприємство компенсує їх за рахунок раціоналізації виробництва, оптимізації витрат на упаковку та логістику, а також гнучкої цінової політики. Структура операційних витрат є усталеною та не містить аномальних коливань, що підтверджує сталість бізнес-процесів.

Зіставлення динаміки доходів, собівартості та прибутку за три роки свідчить про поступове укріплення фінансових результатів підприємства. Незважаючи на зовнішні ризики та ринкові обмеження, ПрАТ «Оболонь» зберегло здатність до зростання продажів та утримання рентабельності. Це вказує на збалансовану політику управління ресурсами, стабільність операційної діяльності та ефективність системи внутрішнього контролю, висновки щодо якої підтверджено аудитом у попередньому підрозділі.

Проведений аналіз фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» за 2022–2024 роки показав зростання чистого доходу і чистого прибутку при відносно

стабільній структурі витрат та поступовому підвищенні рентабельності активів і власного капіталу. Це свідчить про збереження операційної стійкості та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища за рахунок контролю собівартості й коригування цінової політики. Отримані результати аналізу разом із висновками аудиту слугуватимуть основою для формування пропозицій щодо підвищення ефективності використання фінансових результатів у третьому розділі роботи.

Висновки до розділу 2

У другому розділі було розглянуто організацію та методику аудиту фінансових результатів ПрАТ «Оболонь», а також проведено їх кількісний аналіз за 2022-2024 роки. Аудиторська перевірка показала, що підприємство дотримується вимог П(С)БО та МСФЗ щодо формування доходів, витрат і фінансових результатів, а застосована облікова політика є послідовною і узгодженою з особливостями виробничого процесу. Перевірка правильності визнання доходів, класифікації й документального підтвердження витрат, розподілу загальновиробничих витрат і формування собівартості не виявила суттєвих викривлень; виявлені розбіжності мали технічний характер і не вплинули на загальну картину прибутковості. Оцінка системи внутрішнього контролю засвідчила її достатність для забезпечення достовірності даних про доходи, витрати й фінансовий результат за досліджуваний період.

Аналітична частина розділу була присвячена оцінці динаміки основних показників фінансових результатів. У 2022-2024 роках чистий дохід від реалізації продукції демонстрував стале зростання, що свідчить про збереження ринкових позицій підприємства та адаптацію збутової і цінової політики до змін зовнішнього середовища. Паралельно зростала собівартість реалізованої продукції, насамперед через подорожчання сировини, енергоносіїв і логістики, що призвело до певного тиску на валову та операційну маржу. Попри це, валовий і операційний прибуток у 2024 році залишаються вищими від рівня 2022 року, а чистий прибуток демонструє зростання як у порівнянні з базовим роком, так і

відносно 2023 року, що свідчить про здатність підприємства компенсувати витратний тиск за рахунок обсягів реалізації та внутрішніх резервів.

Розраховані відносні показники підтверджують підвищення ефективності використання капіталу. Маржа чистого прибутку за період зросла, а показники рентабельності активів (ROA) і рентабельності власного капіталу (ROE) покращилися порівняно з 2022 роком. Це означає, що кожна гривня вкладених активів і власного капіталу генерує більший обсяг прибутку, ніж у базовому році, незважаючи на зростання витратної складової. У поєднанні з результатами аудиторської перевірки це дозволяє зробити висновок, що фінансові результати ПрАТ «Оболонь» є достовірними, характеризуються позитивною динамікою та відображають стабільну прибуткову діяльність підприємства в умовах підвищеної собівартості й ринкової невизначеності. Отримані результати створюють надійну основу для формування практичних рекомендацій щодо посилення контролю за витратами, підтримання рентабельності та подальшого підвищення ефективності управління фінансовими результатами, що буде розглянуто у третьому розділі роботи.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

Аналіз фінансових результатів підприємства за 2022-2024 роки показав, що, попри загальну позитивну динаміку основних показників, існує низка факторів, які стримують зростання прибутковості та формують потенційні ризики для подальшого розвитку. Найбільш відчутним є випереджаюче зростання собівартості порівняно з темпами збільшення чистого доходу. У 2024 році собівартість реалізованої продукції зросла на 15,3 відсотка до рівня 2022 року, тоді як чистий дохід - на 13,8 відсотка, що створює тиск на валову маржу та обмежує можливості для формування операційного прибутку. Коливання валового прибутку у 2023-2024 роках підтверджують, що підприємство зіткнулося з впливом зовнішніх чинників, передусім підвищенням цін на енергоносії, сировину та логістичні послуги.

Певні тенденції спостерігаються й у динаміці операційного прибутку, який у 2024 році дещо знизився порівняно з 2023 роком. Хоча чистий прибуток зріс, його розмір все ще залишається чутливим до коливань витратної частини. Маржа чистого прибутку в 2024 році покращилася порівняно з базовим періодом, але темпи зростання є помірними, що свідчить про обмеженість внутрішніх резервів за існуючої структури витрат.

Поряд із цим аналіз показників рентабельності активів та власного капіталу свідчить про позитивний ефект від раціонального використання ресурсів. Проте ці показники можуть бути значно вищими за умови оптимізації витрат, оновлення окремих виробничих процесів та підвищення ефективності управління асортиментом.

До ключових внутрішніх резервів підприємства належать можливості зменшення собівартості через модернізацію технологічних процесів, скорочення непрямих витрат, оптимізацію логістичних маршрутів, підвищення продуктивності праці та зменшення простоїв обладнання. Значний потенціал

мають також організаційні заходи, пов'язані з удосконаленням системи внутрішнього контролю та запровадженням ефективніших інструментів управлінського обліку. З боку доходів доцільно посилити роботу з асортиментним портфелем, розширенням ринкової присутності та управлінням ціновою політикою, що дозволить збільшити валовий та операційний прибуток.

Таким чином, результати аналізу дають підстави стверджувати, що підприємство має достатньо сильну стартову позицію, але потребує цілеспрямованих заходів у напрямі оптимізації витрат, підвищення ефективності операційної діяльності та вдосконалення управління доходами.

Підвищення ефективності фінансових результатів ПрАТ «Оболонь» тісно пов'язане з оптимізацією структури витрат. Саме витратна частина є найбільш чутливою до впливу зовнішніх факторів, тому системний підхід до управління витратами має стати основою для покращення прибутковості в середньостроковій перспективі.

Насамперед важливо зосередитися на зниженні виробничої собівартості. Одним із дієвих напрямів є перегляд норм споживання сировини та допоміжних матеріалів. В умовах коливань цін на основні ресурси навіть незначна оптимізація норм здатна забезпечити економію на масштабі виробництва. Значну роль відіграє ефективність використання енергоносіїв, тому доцільно впроваджувати енергоощадні технології, системи моніторингу споживання енергії та заходи щодо мобільності виробничого обладнання.

Вагомим напрямом оптимізації є зменшення непрямих витрат через автоматизацію облікових і виробничих операцій. Використання цифрових інструментів дає змогу скоротити кількість рутинних операцій, зменшити ризик технічних помилок та підвищити точність облікової інформації. Це створює можливість своєчасного виявлення відхилень та оперативного реагування на зміну витратної структури.

Підприємству також доцільно удосконалити структуру логістичних витрат. Ефективніше планування доставок, оптимізація маршрутів, кооперація з партнерами та модернізація складських процесів здатні зменшити частку

логістики в собівартості продукції. У поєднанні з впорядкуванням внутрішніх потоків такі заходи покращують загальну операційну ефективність.

Не менш важливим резервом є підвищення продуктивності праці та мінімізація простоїв обладнання. Регулярне технічне обслуговування, оновлення окремих елементів технологічного циклу, а також залучення персоналу до системи внутрішніх ініціатив з підвищення ефективності сприяють зниженню втрат часу та ресурсів.

Для забезпечення комплексного контролю за витратами доцільно впровадити систему бюджетування та контролю відхилень. Бюджет доходів і витрат у поєднанні з аналізом фактичних результатів дозволяє своєчасно виявляти перевищення витрат, оцінювати ефективність окремих статей та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Додатковою перевагою стане використання аналізу точки беззбитковості, що дасть змогу визначати оптимальний обсяг виробництва та момент, за якого підприємство переходить до формування прибутку.

Загалом запропоновані напрями спрямовані на зменшення витратної частини та створюють основу для стійкого зростання прибутковості. Реалізація цих заходів дозволить зміцнити фінансову стабільність підприємства, підвищити ефективність використання ресурсів та сформувати більш конкурентоспроможну модель операційної діяльності.

Удосконалення збутової політики та підвищення ефективності використання доходів є важливим напрямом зміцнення фінансових результатів ПрАТ «Оболонь». Оцінка динаміки чистого доходу показала стабільне його зростання, однак темпи підвищення собівартості періодично перевищували темпи зростання виручки. Це означає, що збутова стратегія повинна не лише забезпечувати збільшення обсягів продажів, а й сприяти формуванню більш вигідної структури доходів. Одним із першочергових завдань є оптимізація асортиментного портфеля. Підприємству доцільно посилити присутність у більш маржинальних сегментах, зокрема у преміум-категоріях напоїв та продукції з вищою доданою вартістю. Розширення частки таких позицій дозволить

збільшити валовий прибуток навіть за умов стабільного рівня виробничих витрат.

Удосконалення цінової політики також є ключовим чинником підвищення ефективності доходів. Регулярний моніторинг еластичності попиту, перегляд цінових рішень із урахуванням сезонності, інфляційних коливань та динаміки витрат сприятиме формуванню гнучкішої системи ціноутворення. Для компанії, яка працює на внутрішньому ринку з високою конкуренцією, важливо своєчасно реагувати на зміни ринкових умов, не допускаючи суттєвого зниження маржі. Доцільним є поєднання класичних методів ціноутворення з інструментами аналітики, що дозволить працювати з різними споживчими сегментами та підвищувати рівень окупності збутових зусиль.

Підсилення ринкової присутності може бути досягнуте за рахунок розвитку партнерств із національними та регіональними торговельними мережами, а також розширення співпраці з сегментом HoReCa. Підприємству доцільно активніше впроваджувати елементи цифрового маркетингу, зокрема аналітичні інструменти для прогнозування попиту, планування акцій та оптимізації рекламних бюджетів. Такі підходи дозволяють не лише збільшити обсяг реалізації, а й зменшити втрати від неефективних промоцій.

Важливим напрямом зростання доходів є експортна діяльність. Підприємство має можливість розширити географію постачання продукції за рахунок ринків, де спостерігається попит на українські напої та де конкуренція є нижчою. Зовнішні ринки здатні забезпечити вищу рентабельність та зменшити залежність від коливань внутрішнього попиту. Для цього доцільно розробити окрему стратегію щодо роботи з міжнародними дистриб'юторами, враховуючи стандарти якості та логістичні особливості.

Підвищення результативності діяльності підприємства значною мірою залежить від ефективного управління прибутком і рентабельністю. Оскільки показники рентабельності активів і власного капіталу мають позитивну динаміку, підприємству варто зосередитися на їх подальшому зміцненні. Серед пріоритетних заходів - оптимізація структури доходів за рахунок концентрації на

високодоходних видах продукції та підвищення маржі на стратегічних напрямках. Це дозволить зменшити коливання операційного прибутку та підвищити стійкість підприємства до змін ринкового середовища.

Покращення рентабельності можливе також через модернізацію технологічних процесів і оновлення обладнання. Навіть часткове оновлення технічної бази сприяє зниженню енергоємності виробництва, скороченню відходів і втрат, підвищенню точності операцій та збільшенню продуктивності праці. Це створює передумови для зменшення собівартості одиниці продукції та зростання валової та операційної рентабельності.

Паралельно з технічними заходами важливо вдосконалити систему внутрішнього контролю, що забезпечить вищу якість управлінських рішень. Регулярний моніторинг ключових фінансових показників, аналітичні огляди витрат та доходів, аудит внутрішніх процесів і використання автоматизованих систем обробки інформації дозволяють оперативно виявляти відхилення та запобігати їх накопиченню. Ефективна система контролю підвищує достовірність даних, на основі яких формується політика щодо управління фінансовими результатами.

Реалізація запропонованих заходів важлива не лише з точки зору скорочення витрат, але й для забезпечення загальної стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Системні зміни у сфері управління витратами, у поєднанні з оптимізацією доходів і вдосконаленням внутрішнього контролю, здатні забезпечити стабільне зростання прибутку та зміцнення фінансової позиції ПрАТ «Оболонь». Такі кроки формують основу для подальшого розвитку, дозволяють підвищити ефективність діяльності та зменшити негативний вплив зовнішніх ризиків.

Важливою умовою покращення фінансових результатів підприємства є не лише опрацювання окремих напрямів, а й формування цілісного підходу до їх реалізації. Запропоновані заходи охоплюють кілька взаємопов'язаних сфер діяльності, що дає змогу розглядати їх не як розрізнені ініціативи, а як комплексну систему підвищення ефективності. Для зручності та узагальнення

ключові пропозиції систематизовано у табл. 3.1, де наведено як зміст кожного заходу, так і його очікуваний вплив на основні фінансові показники підприємства.

Таблиця 3.1

**Основні напрями підвищення ефективності фінансових результатів
ПрАТ «Оболонь»**

Напрямок	Суть запропонованого заходу	Очікуваний вплив на фінансові результати
Оптимізація витрат і собівартості	Перегляд норм споживання ресурсів, впровадження енергоощадних технологій, автоматизація облікових і виробничих процесів, оптимізація логістичних витрат	Зниження собівартості, підвищення валової та операційної маржі
Підвищення ефективності збуту	Оптимізація асортиментного портфеля, розвиток преміум-сегменту, вдосконалення системи ціноутворення, використання цифрових інструментів маркетингу	Зростання чистого доходу, збільшення частки високомаржинальної продукції
Розвиток експортного потенціалу	Розширення географії збуту, співпраця з міжнародними дистриб'юторами, адаптація продукції до вимог зовнішніх ринків	Додаткові доходи, зменшення залежності від внутрішнього ринку
Управління прибутком і рентабельністю	Контроль рентабельності продукції, модернізація обладнання, аналіз структури витрат і доходів для підвищення ефективності	Підвищення чистого прибутку, покращення ROA і ROE
Посилення внутрішнього контролю	Автоматизація контролю витрат, регулярний моніторинг відхилень, періодичний внутрішній аудит	Зменшення ризику помилок, підвищення обґрунтованості управлінських рішень

Представлена узагальнена структура дозволяє чітко побачити, що значна частина резервів підвищення ефективності пов'язана з оптимізацією витрат. Це природно, адже саме витратна частина є найбільш чутливою до зовнішніх факторів, і будь-яке зниження собівартості одразу відображається на валовій та операційній маржі. Упровадження енергоощадних технологій, модернізація технологічних процесів, покращення логістичних рішень та автоматизація обліку сприяють зниженню виробничих витрат, що створює фундамент для зростання прибутковості навіть за умов інфляційного тиску.

Окремою сферою, здатною забезпечити суттєвий ефект, є удосконалення збутової політики. Підприємству важливо підтримувати зростання чистого доходу не тільки за рахунок обсягів реалізації, а й через оптимізацію структури продажів. Розвиток більш маржинальних напрямів, особливо продукції преміум-сегменту, дозволяє збільшити частку високомаржинальних позицій у загальному обсязі реалізації. Використання аналітичних інструментів у ціноутворенні та маркетинговій діяльності допоможе точніше визначати поведінку споживачів, планувати рекламні активності та ефективніше працювати з різними групами клієнтів.

Експортний напрям також має потенціал стати важливим джерелом зростання фінансових результатів. Досвід підприємств галузі показує, що вихід на зовнішні ринки дозволяє не тільки отримати додаткові доходи, а й диверсифікувати діяльність, знизити залежність від внутрішнього попиту та збалансувати ризики. Для ПрАТ «Оболонь» цей напрям є логічним продовженням уже наявної ринкової стратегії, а системна робота з міжнародними дистриб'юторами сприятиме стабільнішій динаміці чистого доходу в середньостроковій перспективі.

Підвищення ефективності використання прибутку передбачає як управлінські, так і технологічні зміни. Доцільно регулярно аналізувати маржинальність окремих видів продукції, коригувати асортимент, модернізувати виробничі потужності та застосовувати інструменти управлінського обліку для оперативного виявлення відхилень. Це дозволить скоротити втрати, пов'язані з низькорентабельними позиціями, та сприятиме збільшенню операційного й чистого прибутку. Поліпшення рентабельності активів і власного капіталу стане наслідком не лише підвищення прибутковості, а й раціональнішого використання ресурсів.

Не менш важливою складовою є вдосконалення системи внутрішнього контролю. Ефективний контроль витрат і доходів забезпечує своєчасне виявлення помилок, запобігає накопиченню відхилень та дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення. Автоматизація контролю, впровадження

регулярних внутрішніх перевірок, використання програмних рішень для аналізу фінансових даних підвищують достовірність інформації, на основі якої будується фінансова політика підприємства. Це створює передумови не тільки для підвищення точності планування, а й для покращення загальної керованості процесами, що впливають на фінансовий результат.

Узагальнюючи запропоновані напрями, можна стверджувати, що їх реалізація формує комплексну модель підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Оболонь». Зниження виробничих витрат, розширення доходів, зростання рентабельності та посилення контролю забезпечують позитивний синергійний ефект. Кожен із напрямів, наведений у табл. 3.1, має власний характер впливу, але у поєднанні вони здатні забезпечити стабільне покращення фінансових результатів, підвищити конкурентоспроможність підприємства та зміцнити його позиції на ринку.

Прогнозований ефект від реалізації запропонованих заходів полягає у поступовому, але стабільному покращенні основних фінансових показників підприємства. Насамперед очікується зниження темпів зростання собівартості за рахунок оптимізації виробничих процесів, модернізації обладнання та впровадження енергоощадних технологій. Навіть часткове скорочення витрат на сировину, енергоносії та логістичні операції здатне забезпечити приріст валової маржі, що безпосередньо вплине на поліпшення операційного та чистого прибутку. Досвід аналогічних підприємств свідчить, що оптимізація витрат у межах 3-5 відсотків може дати суттєвий фінансовий ефект у середньостроковій перспективі.

Паралельно з цим позитивного впливу варто очікувати від удосконалення збутової політики. Зміна структури асортименту на користь більш маржинальних позицій, розширення присутності в преміум-сегменті та використання сучасних методів цінової аналітики здатні збільшити частку прибуткових SKU у загальному обсязі реалізації. Це, у свою чергу, сприятиме зростанню чистого доходу та покращенню показників рентабельності. У перспективі найбільш відчутний ефект може дати розвиток експортного

напрямку, який зменшить залежність від внутрішнього ринку та забезпечить додаткові надходження за рахунок різниці в цінах та курсах валют.

Систематичне удосконалення управління прибутком і рентабельністю дозволить підприємству краще прогнозувати власні фінансові результати та своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. Запровадження інструментів управлінського обліку, аналіз маржинальності продукції, прогнозування точки беззбитковості та регулярна оцінка рентабельності окремих напрямів сприятимуть зниженню ризику прийняття неефективних рішень. Очікується, що такі підходи дозволять підвищити рентабельність активів і власного капіталу, а також створять додаткові можливості для інвестування у розвиток виробництва.

Важливу роль у формуванні прогнозованого ефекту відіграватиме вдосконалення системи внутрішнього контролю. Використання автоматизованих інструментів для аналізу витрат і доходів, підвищення якості облікових даних та регулярний моніторинг відхилень дадуть змогу знизити ймовірність помилок і підвищити оперативність управлінських дій. Такий підхід забезпечить стабільність фінансових результатів навіть у разі коливань зовнішніх факторів.

У цілому впровадження окреслених заходів створює підґрунтя для зростання фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь». Підприємство зможе ефективніше використовувати ресурси, знижувати витратний тиск, збільшувати дохідність і підвищувати рентабельність діяльності. У середньостроковій перспективі можна очікувати покращення показників валового, операційного та чистого прибутку, а також зміцнення позицій на внутрішньому та зовнішніх ринках. Поступове впровадження цих рішень забезпечить підприємству не лише економічні переваги, а й підвищену стійкість до ринкових ризиків і більшу передбачуваність фінансових результатів.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі узагальнено основні напрями підвищення ефективності формування та використання фінансових результатів ПрАТ «Оболонь», що ґрунтуються на виявлених тенденціях доходів, витрат і рентабельності за 2022–2024 роки. Запропоновані заходи спрямовані передусім на оптимізацію собівартості шляхом модернізації виробничих процесів, упровадження енергоощадних технологій, раціоналізації логістики та автоматизації облікових операцій. Такі зміни здатні зменшити витратний тиск і підвищити валову та операційну маржу.

Важливою складовою покращення фінансових результатів є удосконалення збутової політики: розвиток більш маржинальних асортиментних позицій, використання сучасних інструментів ціноутворення та активніша робота з преміум-сегментом. Перспективним є й розширення експортної діяльності, що дозволяє диверсифікувати ринки та забезпечити додаткові доходи. Раціональне управління прибутком і систематичний аналіз рентабельності окремих напрямів сприяють стабілізації фінансової динаміки та підвищують ефективність використання ресурсів.

Удосконалена система внутрішнього контролю доповнює запропоновані рішення, забезпечуючи вищу якість даних і своєчасне виявлення відхилень. Комплексний характер заходів, узагальнений у таблиці 3.1, формує основу для підвищення фінансової стійкості підприємства, зростання прибутку та покращення здатності адаптуватися до змін ринкового середовища.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі було проведено комплексне дослідження фінансових результатів ПрАТ «Оболонь», яке охопило теоретичні аспекти їх формування, аналіз динаміки доходів, витрат та прибутку підприємства за 2022–2024 роки, а також аудит достовірності відповідних показників і пошук практичних напрямів підвищення ефективності їх використання.

У першому розділі було узагальнено підходи до трактування фінансових результатів та охарактеризовано методи їх оцінювання й аудиту. Розглянуті теоретичні положення дали можливість визначити зміст фінансового результату як інтегрального показника діяльності підприємства, що формується під впливом виробничих, збутових і фінансових процесів та відображається у системі фінансової звітності згідно з вимогами П(С)БО і МСФЗ.

Другий розділ був присвячений оцінюванню фактичних фінансових результатів підприємства та перевірці їх достовірності. Аудиторський аналіз показав, що порядок визнання доходів і витрат на підприємстві відповідає чинним стандартам обліку, а система внутрішнього контролю є достатньо розвиненою для забезпечення повноти та правильності відображення інформації у звітності. Аналітична частина дослідження виявила стабільне зростання чистого доходу від реалізації та позитивну динаміку чистого прибутку, хоча витратна складова у 2022–2024 роках мала тенденцію до зростання швидшими темпами, ніж дохід. Це створювало тиск на валову маржу та вимагало посилення контролю за собівартістю. Водночас рентабельність активів і власного капіталу демонструвала помірне покращення, що свідчить про раціональні підходи до управління ресурсами.

У третьому розділі було запропоновано комплекс заходів, спрямованих на посилення ефективності формування та використання фінансових результатів підприємства. Запропоновані напрями охоплюють оптимізацію структури витрат, удосконалення збутової політики, розвиток експортного потенціалу, підвищення рентабельності окремих видів продукції та зміцнення системи

внутрішнього контролю. Їх реалізація дає можливість знизити витратний тиск, стабілізувати маржинальність і забезпечити зростання чистого прибутку. Узагальнення пропозицій у таблиці 3.1 дозволило систематизувати їх зміст та оцінити прогнозований вплив на діяльність підприємства. Очікується, що комплексне впровадження запропонованих рішень забезпечить покращення фінансової стійкості, ефективніше використання ресурсів, підвищення рентабельності та посилення конкурентних позицій ПрАТ «Оболонь».

Отже, проведене дослідження дозволило встановити, що фінансові результати підприємства за досліджуваний період є загалом позитивними, однак потребують системного управління для підтримання та посилення динаміки зростання. Запропоновані рекомендації мають практичний характер і можуть бути використані підприємством для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та забезпечення стійкого розвитку у майбутніх періодах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Adams R. Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach. – 17th ed. – Pearson Education, 2023. – 912 p.
2. Аудиторська палата України. Офіційні матеріали та роз'яснення щодо МСА (оновлення 2024–2025). URL: <https://www.apu.com.ua/> (дата звернення: 09.11.2025).
3. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник — 5-те вид., перероб. і допов. — Київ : Знання, 2021. — 540 с.
4. Петрик О. А., Зотов В. О., Кудрицький Б. В. та ін. ; за заг. ред. Петрик О. А. Аудит : підручник — Київ : КНЕУ, 2023. — 480 с.
5. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні та корпоративні фінанси в умовах трансформації економіки : навч. посібник. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 560 с.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 09.11.2025).
7. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік і фінансова звітність за МСФЗ : навч. посібник. — Київ : ЦУЛ, 2024. — 404 с.
8. Грицай О. В., Журавель Т. В. Аудит фінансової звітності підприємства: теоретичні засади та практика // Економіка і держава. — 2023. — № 5. — С. 72–76.
9. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2023 рік. — Київ : Держстат, 2024. — 624 с.
10. Drury C. Management and Cost Accounting. – 11th ed. – Cengage Learning, 2023. – 896 p.
11. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. — 16 с.
12. Бухгалтерський облік та оподаткування в умовах воєнного стану : практ. посіб. / за ред. В. М. Пархоменка. — Київ : Ліга:Закон, 2024. — 280 с.

13. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 09.11.2025).
14. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 09.11.2025).
15. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 09.11.2025).
16. Івахненко В. М. Фінансовий аналіз підприємств в умовах турбулентності : навч. посібник. — Київ : КНЕУ, 2023. — 336 с.
17. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : підручник / О. О. Терещенко. — Київ : КНЕУ, 2022. — 420 с.
18. Колос Н. О. Аудит фінансової звітності за МСФЗ : навч. посібник. — Київ : ЦУЛ, 2024. — 362 с.
19. Концептуальна основа фінансової звітності / Мінфін України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/arhiv-perekladiv> (дата звернення: 09.11.2025).
20. Костюк О. І., Шигун М. М. Аудит фінансової звітності за міжнародними стандартами : навч. посібник. — Київ : КНЕУ, 2023. — 296 с.
21. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Економічний аналіз діяльності підприємства в умовах нестабільності : навч. посібник. — Львів : Новий Світ-2000, 2023. — 402 с.
22. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М. та ін. Фінансовий аналіз : навч. посіб. — 3-тє вид., без змін. — Київ : КНЕУ, 2023. — 592 с.
23. Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня / Державний податковий університет. — Ірпінь, 2023. — 28 с.
24. Міжнародні стандарти аудиту (ISA). URL: <https://www.apu.com.ua/isa> (дата звернення: 09.11.2025).

25. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). URL: https://mof.gov.ua/uk/international_standards-458 (дата звернення: 09.11.2025).
26. Мінфін України. Запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/zaprovadzhennja-mizhnarodnih-standartiv-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення: 09.11.2025).
27. Мних Є. В. Фінансовий аналіз і оцінка результатів діяльності підприємств : навч. посібник. – Київ : КНЕУ, 2023. – 528 с.
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99> (дата звернення: 09.11.2025).
29. ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ : навчальний посібник. – Луцьк : ЛНТУ, 2024. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-01/магістерський%20курс05.01.2024.pdf> (дата звернення: 09.11.2025).
30. Opendatabot. 05391057 - ПРАТ «ОБОЛОНЬ»: реєстраційні дані та види діяльності. URL: <https://opendatabot.ua/c/05391057> (дата звернення: 09.11.2025).
31. П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0397-99> (дата звернення: 09.11.2025).
32. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.11.2025).
33. ПрАТ «Оболонь». Акціонерам: індекс корпоративних документів (повідомлення, бюлетені, протоколи, звіти). URL: <https://obolon.ua/ua/about/shareholders> (дата звернення: 09.11.2025).
34. ПрАТ «Оболонь». Альтернативний екземпляр фінансової звітності та звіту аудитора за 2022 рік (копія). URL: <https://obolon.ua/files/shareholders/4f6e4b7fdaa2bd691c5af34f328f8ab5.pdf> (дата звернення: 09.11.2025).
35. ПрАТ «Оболонь». Протокол Загальних зборів акціонерів 25.04.2024 (33А-2024). URL:

- https://obolon.ua/files/st_and_Shareholders/Protokol_ZZA_Obolon_2024.pdf
(дата звернення: 09.11.2025).
36. ПрАТ «Оболонь». Регулярна інформація емітента: річні комплекти та архів. URL: https://obolon.ua/ua/about/regular_info (дата звернення: 09.11.2025).
37. ПрАТ «Оболонь». Фінансова звітність та Звіт незалежного аудитора за рік, що закінчився 31 грудня 2022 р. URL: <https://obolon.ua/files/shareholders/d08740e2fccef4edfac5892c28332cdc.pdf>
(дата звернення: 09.11.2025).
38. ПрАТ «Оболонь». Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2023 р. (Standalone FS OBLN 2023). URL: https://obolon.ua/files/st_and_Shareholders/Standalone%20FS%20OBLN%202023%20v.2%20final.pdf (дата звернення: 09.11.2025).
39. ПРАТ «ОБОЛОНЬ», код ЄДРПОУ 05391057. Профіль компанії (ключові фінансові показники 2024 р.). Українське бюро кредитних історій (UBKI). URL: <https://edrpou.ubki.ua/ua/05391057> (дата звернення: 09.11.2025).
40. Ряпина І. Д. Аналіз фінансової звітності підприємств за МСФЗ : навч. посібник. – Київ : КНЕУ, 2024. – 304 с.
41. Редько О. Ю. Організація і методика аудиту : підручник — Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2022. — 364 с.
42. Семенов Г. А. Фінансові результати підприємства: сутність, фактори формування та оцінювання // Фінанси, облік і аудит. – 2023. – № 2 (88). – С. 33–41.
43. Сидоренко В. Ю. Внутрішній контроль і аудит фінансових результатів у системі корпоративного управління // Економіка та держава. – 2023. – № 9. – С. 58–65.
44. Сопко В. В., Загородній А. Г. Бухгалтерський облік і фінансова звітність підприємств : навч. посібник. – Львів : Новий Світ-2000, 2023. – 512 с.

- 45.Тарасенко О. М. Фінансові результати підприємств: сучасні методи оцінювання та фактори впливу // Фінанси України. – 2024. – № 3. – С. 44–57.
- 46.Євдокимов В. В. Економічний аналіз : навч. посіб. — Житомир : ЖДТУ, 2022. — 390 с.
- 47.Хомутенко А. В. Організація аудиторської діяльності в умовах реформування системи фінансового контролю // Облік і фінанси. – 2023. – № 4. – С. 21–29.
- 48.Швець В. Г. Методологічні підходи до аналізу фінансових результатів підприємств в умовах економічної нестабільності // Вісник економічної науки України. – 2024. – № 2. – С. 66–74.
- 49.Корягін М. В. Аналіз формування прибутку промислових підприємств: сучасні виклики // Фінанси України. — 2024. — № 2. — С. 45–56.
- 50.Слободяник Ю. Б. Методичні підходи до аудиту витрат виробництва: практичний аспект // Облік і фінанси. — 2023. — № 1 (99). — С. 88–94.
- 51.YouControl. ПРАТ «ОБОЛОНЬ», код ЄДРПОУ 05391057: довідка та класифікатори видів діяльності. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/05391057/ (дата звернення: 09.11.2025).
- 52.Шевчук С. В. Вплив облікової політики на показники фінансових результатів діяльності підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». — 2022. — Вип. 1 (59). — С. 75–81.